

ALPER AKÇAM'IN ÖYKÜLERİNDE KÜÇÜK BİR GEZİNTİ:
AĞALARIN AĞASI'NDAN DOKTOR CIVANIM'A

(Cumhuriyet Kitap Eki'nde Yayınlandı)

Alper Akçam üç yıla sığdırdığı öykü kitaplarında, köyden kente mi açılıyor; yoksa mekan önceliğini düşünmeden yazın haritasını mı geniş tutmuş?

Sorunun yanıtını altı öykü kitabını okuyarak verebiliriz.

Kitaplar yayınlanma sırasına göre:

Ağaların Ağası , 1999 Güldiken Yyn.

Karanlıkta Bir Işık,199 Kültür Bkn.yyn.

Islaktı Gözleri , 1999 Çınar Yyn.

Soluksuz Sıcaklarda,2000 Çınar Yyn.

Açık kapıların Arkası,2000 Çınar Yyn

Doktor Civanım , 2001 GüldikenYyn .

adlarını taşıyor. Bu adlara bakarak yazarın köyden kente açıldığını söylemek gerçekçi olmaz. Ancak adlara bakarak yazarın yazın yolculuğunun türkülerin yakıldığı söylendiği yerlerden başladığını söyleyebiliriz. Adlardaki şiirsellik koşma güzelleme hatta atma türküleri tadında. Bütün öyküleri bitirdiğinizde Anadolu çeşitlemeleri dinlemiş oluyorsunuz.

Akçam yazın haritasını geniş tutmuş,dar alanlara sıkışıp kalmamış. Doğu Anadolu'dan Marmara'ya ; Karadeniz'den Ankara'ya ulaşan uzun paslar atan oyuncu gibi. Pasları atan her oyuncu yörelerinin , buldukları konumların özellikli kimlikleri. Akçam da bu oyuncuların usanmaz gözlemcisi ve oyun kurucusu.

Kimileri:" Üç yılda altı öykü kitabı yazılır mı?"

Evet yazılır. Eğer yazmaya yönelik birikimleri sağlamışsanız,ve zaman zaman bunları küçük küçük önemli yerlerde değerlendirmişseniz günü gelince arka arkaya da kitaplaştırırsınız.

Nasıl mı?

Akçam otuz yıllık tıp doktoru, ülkenin hemen tüm bölgelerinde bulunmuş. Halkın içinde farklı her bireyle ayrı ayrı muhatap olup onların iç dünyalarına girebilmiş. Ülkenin bu çeşitliliğini kimine göre renkliliğini okur yazar olma yetisiyle başka görmeyi bilerek bu başlıklarını yazıya dökme becerisini göstermiş. Bütün bu birikim hemen kitaplaşmamış belki yıllarca demlenerek yazınsal beğeni süzgecinden geçmiş .Kimi zaman yerel dergilerde ama çoğuncası önemli sanat ve edebiyat dergilerinde küçük küçük öyküler okur ilgisine sunulmuş. Bazılarıyla ödüller kazanmış. Amatör yazma uğraşı zamanla mesleği gibi kendisiyle bütünleşmiş Dili ustalığıyla örülmüş öyküler arka arkaya kitaplaşmış sonunda." Yazarın verebileceği bu bilgiyi siz nereden biliyorsunuz? diyebilirsiniz. Dedim ya öyküleri okudukça ulaşıyorsunuz bu sonuca.

- *Altı öykü kitabının arka arkaya çıkmış olması konusunda ne diyorsunuz? Kimileri bunu seri üretim olarak değerlendirebilir ama ben öyle*

düşünmüyürum Bir de sizden öğrenelim.: Öykülerinizi hangi süreçleri izleyerek sonlandırırınız ,yani kitaplaştırırınız?

Yanıt: *Kitapların yayınlanışları izlenirse, son üç yıla sıkışmış gibi görünmesi doğal... Daha gerideki birikim ve yaşam biçimi düşünülmesi. Kurgu, öyküyü yaşama, yazma süresini kitapların piyasaya çıkış süresi ile birebir ölçmemek gerek. Duyarlı insan, eli kalem de tutuyorsa belleğine yazıyordur bir yandan. Beni böyle bir yazar sayın işte. Yirmi yıla yakın hep kendine ürün vermiş, birden kendine yazdıklarına dışarıya açivermiş biri... O zaman bu sıkışıklığın bir anlamı olduğu çıkacak. İlk kitap, Ağaların Ağası'ndaki öykülerin yazılımı 90'lı yıllara başına kadar gider. Kitaplaşma 1999'da olur. Yoğun tıp uğraşı orada bir soluk verince yani. Diğer kitaplardaki öyküler de, bir kağıt üzerinde biçimlenmiş olmasalar da bir kenarda ya küçük bir notturlar, ya yoğun bir duygu birikimi içinde belleğe yazılmış bir "an" ... Bu "an" çok önemli. Bir kurgu sürecinden çok bir zaman kesitindeki gerilimin, hüznün, ya da coşkunun yeniden yaşama dönmesi, dirilivermesidir bence öykü eylemi. Öykünün diğer anlatımı onun donanımdır, hazırlığıdır. Süsü, nakışdır. Sonra yazılım süreci gelir. Kurgu bu noktada öne çıkar. Odakta bir "an" ya da anların oluşturduğu bir zincir vardır. O anda, yahut zincir boyunca, anlatıcı bir şeyler sorgular, okuyanla yüzyüze geldiği asıl yer orasıdır. O "an"da okuyucu derin bir soluk alır, güler, ya da hüzünlenir, iki damla yaş gelecek gibi oluverir gözlerine... Kendi yaşamından bir şeyleri anımsar. O anları çok yaşamış, yaşatmış, kurgulamış biriysen eğer, bu bakış açısıyla üç yılda altı kitap çok görülmesin... Olanığı olan birisi için yirmi yıla yayılarak yazılmış sayalım bu öyküleri. Kitaplaştırarak paylaşma olanağım olmadı geçmiş yıllarda. Yoğun bir iş yaşamı, sosyal ve politik altüstlükler, iç yapıyla örtüşmeyen, ona denk düşmeyen bir dış çevre... Ayrı düşüncedeki insanlarla birşeyleri paylaşmak zorunda kalma.... Yılların, on yılların birikimi... Bir gezginin sürgüne gönderildiği bir ülkede dil öğrenme olanağı olmadan yaşamaya çalışması gibi. Bir yanardağ "alegori"si uygun düşer belki benim öykücülüğüme... Tamamlanmış bir öykü dosyası ile henüz üzerinde çalıştığım bir öykü ve bir roman dosyalarım, taslaklar var daha elimde. Bunu da o sayının üstüne ekleyebiliriz.*

Öykülerimin birçoğu dergide ya da başka bir yerde yayınlanmadan kitaplaşmıştır. Kitap basımında izlediğim belli bir yol yok. Yani önce dergi, sonra kitap gibi... Dergilerde okuduğum her yeni öykü bende bir "an" uyandırıyor. Kitapçı vitrinlerinde, gazete, dergi ilanlarında gördüğüm her yeni kitap, beni geç kaldığım kaygısına sürüklüyor. Neden ben değilim bu öykünün yazarı, ya da neden böyle güzel bir kitap adı bulamadım. Sanatsal anlamda bir çeşit kıskançlık, bir çeşit tutku da diyebilirsiniz buna. Yazmalıyım diyorum her yeni yazınla karşılaştığımda. Telaşlanıyorum. Daha yazamadığım o kadar çok "an" var ki yaşamda. Buradan, hepten yaşadıklarımı öykülediğim sanılmasın. Özyaşamöyküsü'nün tüm yazarlarda olduğu gibi bende de etkisi var elbet ama yazdıklarımın çoğunluğu diyeyim, yaşanmışlardan, yaşananlardan ya da yaşanacaklardan ödünç alınmış yaşam kurgularıdır. Kurguyu, bir özyaşamöyküsü sıcaklığı ve duygu yoğunluğuyla verebilmek önemli. Yaşamadıklarımı da o ölçütte vermeye çalışıyorum. Başardığımı sanıyorum Öykülerimi okuyanlar, yazdıklarımın yaşadıklarım olduğunu, kahramanın da hep kendim olduğunu sanıyorlar. Bu doğrultuda ad vermeyeceğim ama, bilinir eleştirmenlerden de eleştiriler aldım. Yanılıyorlardı. Ayrıntıya girmeyeceğim. Öykünün sıcaklık ve özgür olması gerek. Yazan da okuyan da öyküyle başka bir

kapının arkasındaki yaşama girip çıkmalı. Ya ürpermeli gezi bittiğinde, ya içinde sıcağı bir insan olma hazzı duymalı... Kuru bir olay aktarımı, ya da soyut duygu sarmallarının adı öykü olmamalı.

Akçam,ilk kitabı Ağaların Ağası'nda kırsal kesimin unutulmuşluğunu, orada yaşayanların yalnızlıklarını tüm yoksulluğa karşın nasıl bilge gönüllü olduklarını kendine ait biçimle anlatıyor. Dil, M. Başaran'ın dediği gibi Dede Korkut'un boy boyladığı anlatı dili tadında. Cümleler kısa ,akıcı okuyucuya kimi zaman içli kimi zaman meydan okuyan bir söyleyişe sahip. Kaba saba anlatıma, kuruluğa hiç yer vermemiş. İlk kitabındaki bu dil titizliği diğer kitaplarında daha da güzelleşerek özgün bir dil tutumuna dönüşmüş. Bu arada öykü kurgusunda paslaşmaları zaman zaman uzatmış görünüyor. Oysa Akçam'ın öykü dili kısa öykü kurgulamaya çok elverişli .

- Öykülerinizin kurgularına ilişkin uzun yada kısa öykü yazma konusunda düşünceleriniz neler?

Yanıt: *Bir "an"dan çıkıyorum öyküyü kurgularken. Okuyucuya vermek istediğim o yüksek duygu yoğunluklu "an"dan... Onu verebilmek için diğer ikincil anları, "ayrıntı"ları diziyorum önce kafamda, sonra yazıda. Öyküde zaman zaman sözü çok uzattığım, kulağımı ters elle bile gösterdiğim oluyor. Elimde değil bu... Metin benim elimden kaçıp gidiyor sanki. Kısa düşündüğüm bir öykü sayfalarla yer kaplıyor, kendine yeni alanlar açıyor. Okuyucuyu sıkmadıkça, o "an"ın tadını kaçırmadıkça çok önemli değil. Genelde uzun öyküler yazıyorum. Bilinçli öykü yazarlığı ile edinilmiş düşünce kalıpları, davranış biçimleri bir yandan didişirken, bu kavga sözü alıp uzaklara götürüyor. Geçmişime baskın olamıyorum diyeyim. Ya da yenediğim bir alışkanlık bu; sözü uzatmak... Gençlik yıllarımdan, devrimci üniversitelilikten bugüne uzanmış, aydınlatmacı "avangard" anlatımın üstüne, aktarıcı olmaktan çok araştırmacı olan tıp uğraşı içinde on yılların geçmiş olması bu alışkanlığın temeli bence. Okuyucuyu bilinç aktarılması gereken halk, hastalığı hakkında bilgi verilmesi gereken hasta gibi görüyor olmalıyım. Öyle olduğunu düşündüğümde değil... Öyküyü, sanatı, edebiyatı hiç bir zaman bir araç olarak görmem. Öykü amaçtır, edebiyat amaçtır. Elbet bir içerik, bir anlam taşır da, bir çeşit yazarın iç yansıması olarak, ya da kurgununun... Anlatımı kısaltılmam, uzun ayrıntılardan kaçınmam, okuyucuya öyküyle ilgili boşluklar bırakmam gerektiğinin ayrıntıdayım ama bu "gereklilik" ya da "zorunluluk" sözcükleriyle sanatı, edebiyatı hiç bağdaştıramıyorum doğrusu. Yine de kısa öykü yazma konusunda kendimi biraz daha zorlamalıyım. O ortak öykü diline biraz daha yaklaşmak... Zaten, siz ona uyma çabası göstermesiniz de o size bir şekilde dergilerde, kitaplarda uzanıyor. Özgünlüğünüzü çekip koparıyor. Olabilir. Özgünlük ille de aykırılık demek değil ya...*

Islaktı Gözleri'inde sekiz öykü var.Özellikle "Islaktı Gözleri ve Merhaba Ebubekir Amca" adlı öyküler öykü kurgusu açısından önemli. İlk öykü Sait Faik geleneğinin başarılı bir uzantısı diyebilirim. İkincisi çoğumuzun yüzleşmeye hala korktuğu 12 Eylül döneminde insanların yalnızlaştırılmışlığı,kendiliğinden yükselen dayanışma duygularının depremlerle yerle bir olmasını ne de güzel anlatıyor. İdeolojik dersler verilir mi öyküde diyen olabilir , Hatta bu yüzleşmeyi sloganı söylem olarak

yorumlayan bile olabilir. Ancak Akçam söz konusu dönemlerdeki yaşamlara ayna tutarken tek bir yöne bakmıyor. Kimi yerlerde mektuplarla kendine tuttuğu aynayı başka ortamlarda olayın dışında gibi görünüp de en çok etkilenenlerin ağzından yaşıyor söz konusu karanlık dönemleri. Bellek kaybına uğratılmış bir toplumun bu öykülere daha çok gerek duyacağını düşünüyorum

- Babanız da yazın ustası; sizin deyiminizle yazın emekçisi Dursun Akçam. Türkçe ile gönül bağınızın sağlıklı kurulmasında en önemli etkenler nelerdi ya da sizi büyüleyen etkin kimlikleriniz var mı?

"Büyüleyen etkin kimlik" saptaması çok güzel. Bende bu saptamaya uygun düşen kimlikler, eski öğretmenlerdir. Babamdan, annemden başlayıp tüm Köy Enstitülüler'de yaşam bulan, beni etkileyen, kendimi onlardan biri gibi duyumsamama neden olan bir etkilenme bu. Genç kuşakların göremeyecekleri, türü tekenmek üzere olan insan örnekleridir onlar. Anlatması çok zor. "Hem öğrenci, hem öğretmendir insan yaşamı boyunca." Bu tümce çok önemli ve onlardan öğrendiklerimle onları böyle anlatıyorum. Sosyal insan, dışa açık, duygulu insan, paylaşmayı seven insan için bir olgunluk noktası, bir zirve yani. Gençlik dönemimde art arda okuduğum modernist Batı klasiklerinin de üzerimde etkisi oldu sanırım. Kişiliğimin oluşmasında, Türkçe ile gönül bağı kurulmasında bunların tümü yanında, yanlarında büyüdüğüm Kuzeydoğu yaylalarının göçebe gelenekli paylaşımcı, özgür kişilikli insanların da büyük payı var. Öncelikle öykü yazmaya başlarken onlardan çıktım yola. Kimsenin göremediği ayrı bir güzellikleri, ayrı bir iç dünyaları vardı o insanların. Vardı diyorum tarımın geri plana itilmesi, yoksullaşmanın artması, varoşlardan geriye gelen bir ortaçağ kültürüyle şaşırp kaldılar. Cumhuriyet sonrası üzerlerine bir alev yalını düşüp geçti. Şimdilerde hor görülen, edebiyat dünyasından dışlanmaya çalışılan bir dünya... Yokluk, yoksulluklarından önce o insanların kendi iç zenginlikleri, gönül yücelikleridir beni onlara bağlayan. Öykülerimi onların sorununu aktarmak için bir araç olarak kullanmadım, öyle düşünmedim. Onların aşklarına, insanlıklarına, bir yerlerde gizlenmiş göçebe devrimciliklerine, paylaşma geleneklerine ışık tutmaya çalıştım. Bildiğimiz "orda bir köy var uzakta" diyen köy edebiyatının birçok yazarından ayrılan bir biçemdir benimki. O köy burda, yüreğimin içinde diyorum. Şimdi de kentli oldu. Benimle birlikte öykülerimde Anadolu'nun kasabalarını, Batı'nın kentlerini dolandı. Bir senteze vardık birlikte.

Toplumcu gerçekçi yaklaşımla yazdığımı belirtiyor yazar bazı önsözlerinde. 12 Eylül sonrasında çok sorgulana toplumcu gerçekçi ifade yalnızca köy ya da taşra mekanlı kimlikli öyküler için mi geçerli?

Öykü dünyamızda köy mekanlı yapıtlar son dönemlerde haksızca küçümsenmiş, kent mekanlı dar alanlı birey ilişkilerinin yazılması rağbet görmüştür. Bireyi anlatmak toplumcu gerçekçilikten uzak algılanmış yalnızca köy kasaba ya da işçi direniş öyküleri toplumcu anlatılar olarak yorumlanmış, bu tarz da yazarlar da en çok eleştiri alan yazarlar olmuştur.. Bu kavrayış ayrılıkları hala sürmekte. biteceğe de benzememektedir. Türkiye ... Yazın haritası yalnızca İstanbul ve Ankara ya da büyük şehirler değil. 65 milyon yalnızca buralarda oturan , bunalım takılan küçük

burjuvalardan oluşmuş hiç değil. Toplumcu gerçekçilik bu anlamda değerlendirilirse üretilen edebi yapıtlar da ön yargılı eleştirilmeyecektir.

S - Toplumcu gerçekçi olduğunuzu özellikle vurgulamışsınız. O halde hobi olarak yazmıyorsunuz; belli bir amca hizmetle yazın dünyasındasınız desek yanılmış mı oluruz.?

Yanıt: Yanılmış olursunuz! Yazın dünyasını ne bir hobi alanı olarak görüyorum, ne de bir amaca yönelik eylem alanı... Sanat, edebiyat bir yaşam biçimidir. Yazının kendisi bir amaçtır. Ben, ayrı, bunun dışında, yazmanın dışında bir amaçla girmedim yani bu alana. Kendimi en iyi orada tanıyabileceğim, ya da tanıtılabileceğim için yazıyorum diyeyim. Kendini çirkin sayanlar da içinde, her insanın aynadaki görüntüsüne tutkun olduğu bir zaman mutlak vardır. Yazmak budur. İnsanın kendine bakması, kendi fotoğrafını başkalarıyla, içinde yaşadığı çevreyle buluşturması. İnsanın sosyal yanı, toplum içinde diğer bireylerle iletişim kurduğu ortam bireye göre değişir. İnsan zenginliği içinde yaşıyoruz. Kimi sürekli bir yarış içindedir, hep geçmeye çalışır. Kimi ortalarda bir yerde zarar görmeden yaşam koşusunu sürdürür. Geride kalıp hüznlenmekten haz duyanlar da çıkabilir. Her tarzın ayrı bir edebiyatı, ayrı bir anlatımı olur. Ben bu koşunun her yerindeki insanı seviyorum, onunla paylaşmayı... Koşunun her yerinde olabilmek için her insanla birlikte yaşabilmek gerek. Yazmak böyle bir istençle fıskıran, içimden kopup gelen bir paylaşım şekli. Bir kuramın, bir düşüncenin edebiyat aracılığıyla toplumda yandaş bulmasını sağlama gibi bir niyetim yok ve edebiyatın özüne aykırı bulurum böyle bir düşüncüyü. Politika yapmak isteyenler için (benim için de) partiler var, odalar, sendikalar, dernekler var... Edebiyat, bir sanat, bir güzellik ortamıdır. Estetik, sanat emeği ve sosyal iletişim bir araya gelince sanat ürünü doğar. Yine de bir politik yanı elbet bulunur... Kim ne derse desin yaşadığı ortamın, sosyal çevrenin bir yansımasıdır sanat ürünü. Herkes ayrı bir yerinden bakar yaşama. Sonuçta herkesi olduğu gibi sanat ürününün de bir politikası mutlak vardır ama o politika metnin kendi iç yansımasıdır o kadar. Ya da öyle olmalıdır. Bu anlamda toplumduyum, bu anlamda gerçekten yanayım. Kendimi toplumcu gerçekçi olarak tanımlamamı, bilinen bir edebiyat okulunun üyesi olmak olarak anlamayın. O kavga çoktan bitti zaten. "Toplumcu gerçekçi" edebiyat kazandı ve edebiyatımızı bugüne taşıdı. Yürekte borçluyuz onlara, o tarzın mücadeleciler insanlarına. Benim kendimi onlardan biriymiş gibi algılamamı bir kuşağa son zamanlarda yoğunlaşan saldırılara bir tepkidir... Şöven olmadığınız, "milliyetçi" geçinen birilerince boy hedefi yapılmanıza karşın, Türklere tepeden bakan Batılıları gördükçe nasıl "Ben de Türküm ulan var mı diyeceğiniz!" diyesi geliyor ya insanın, öyle bir şey. Bir takımın yandaşı olur gibi edebiyatçılık yapılmaz. O tartışmaların olduğu dönem çok geride kaldı. Toplumcu gerçekçi edebiyat aldı götürdü bu ülkenin insanını. Birilerinin çirpinması boşuna. Toplumcu gerçekçi edebiyat, bize Afganistan olmayan, Hindistan ya da Pakistan olmayan bir ülkeyi armağan eden ateş yürekli insanların edebiyatıydı. Şimdi birileri çıkmış, köpeksiz köyde değneksiz geziyor. Banka sermayelerinin, holding dolarlarının desteğinde tarih tahrifatıyla, gerçek kaybı, şizofrenik algılama bozukluklarıyla masturbasyon yapıyorlar. Onlar kaybetti. Onlar, Cumhuriyet'in kuruluşunda kaçırdıkları trene yanan bezirgân zihniyetin günümüze uzanmasıdır. Demokrat Parti'nin Atatürk'e karnında taşıdığı öfkeyi onlarda görüyorum. 12 Mart'ın, 12 Eylül'ün 27 Mayıs'a karşı "hazımsızlığı"dır onların tavrı. Geçmişler olsun! Kazanan aydınlık oldu bu ülkede. Şimdi geçmişi yeniden yaşayamayacağımızı bile bile oraya doğru çamur

düşünemiyorlar doğal olarak. Benim doktorum ve Benim hastam adlı öyküler sağlık politikalarındaki politikasızlıkları ne güzel hicvediyor. Değerlere bağlı olanların azalışı hastaların metalaştırılması...Bu konular yazılmasaydı ne kaybederdik? Öyküleri okuduktan sonra verebiliriz sorunun yanıtını

"Yaşam bir yalan değilse, bıçağın kesmeyeceği sevgiler taşımalıyız. Yağmur yağarken çıkmalıyız kırlara. Yağmurla yıkamalıyız günahın kirlettiği yüzlerimizi Yağmurla söndürmeliyiz yüreğimizin ateşini. Tutulmamış ellerimizi açmalıyız gökten düşen sulara..."(s:16-28) En çok etkilendiğim kitabınız desem çok mu duygusal olurum bilmem.

- Açık Kapıların Arkası duygu yüklü şiir tadında öyküler Şiir tadında deyince kimileri "şiir mi öykü mü ne demek istiyorsun?" der. Bu kitabınızın dili diğerlerinden daha farklı öyküde şiir, şiirde öykü dili mi; ne dersiniz?

Yanıt: *Aynen öyle... Şiir tadı vermek istedim öykülere. Özellikle de girişlerine. Kısa giriş bölümlerinde bir şiirsel içerik özeti, ya da bir duygu tokatıyla okuyucuyu uyardım sanki. Edebiyat türleri birbirine yaklaşıyorlar giderek. Sonuçta çok hoş, çok duygulu anlatımlar doğuyor. O kitap bir denemeydi benim için. Sonrakilerde (Doktor Civanım'ı ayrı tutuyorum) şiirsel anlatımı tüm öyküye yaymayı deniyorum. Baskıya hazırlanan kitabımda bu şiir tadını bulacak okuyucu. Anlatımı bir yandan şiirle, sesle süslerken, bir yandan daha yalın kılmaya, sözü çok uzatmamaya çalıştım. Herkes gibi ben de kendimi aşmaya uğraşıyorum. Başaracağımı da sanıyorum. Henüz bir edebiyat öğrencisi olduğumu ve hep öyle kalacağımı satır arasında açıklamam gerek. Böbürlenmeyi, yukarda görünme pozlarına girmeyi yaşamım boyu beceremedim zaten. Çocuksu yanımı törpüleyemedim. Dostlarım bu konuda sürekli uyarırlar beni. Kendimi ağıra satmamı önerirler. Sanmıyorum o uyarılara uyacağımı! Çocuksu olmak, öyle kalmak çok yakın bana!*

- Belli dönemlerin acısını yaşayanlara aşk ve sevgi konusunda da eleştirel tavrınız var . Öykülerinizde aşka geç kalınmışlık duyguları egemen. Aşkın eksikliği sözünü ettiğiniz kesime ya da bu topluma neler kaybetti?

Aşksız bir yaşam düşünülmez elbet. Bir zamanların acısını yaşayanların en büyük aşkları toplumcu görevleriydi. Kendi eşey özelliklerini unutmuş göründüler. Dillerinin ucuna gelmiş duygularını yuttular. Büyük bir tutkuyla sevdikleri karşı cinsten mücadele arkadaşlarına "bacım", ya da "kardaş" demeyi başardılar. Hiç kadın, kız eli tutmadan ölüp gitmiş birçok devrimci tanıdım. Büyük özverilerle yaşadılar. Topluma çok şey kazandırdılar. Kendileri yaşamda kazandı, aşkta yitirdi. Kazanma görelidir bir kavramdır. Sosyalizm başarılı olmasa Keynes onlarca yıl Batı'nın baş tacı olmazdı. "Duvar" yıkıldı, Batı, "Sosyal Devlet"i, demokrasiyi, barışı çıkarıp atmaya çalışıyor belleğinden. Bizde de bir dönemin acılarını yaşayanlar bu topluma çok şey katarak yüceldiler. Aşkta yitirdiklerini yıllar sonra anladılar. Bir buruklukla andılar geçmişlerini. Pişmanlık olarak anlamayın. Çok önemli değil bu ama o günlerin özverisinin yeniden dile getirilmesi, bir çeşit endorfin salanımıyla haz veriyor insana. İster nostalji deyin buna, ister bir serzeniş...